

Kriisinhallintakeskuksen kestävyysraportti 2024

1. Johdanto

Siviilikriisinhallinnalla ja vaalitarkkailulla edistetään useita Agenda 2030:n kestävän kehityksen tavoitteista. Siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden ja vaalitarkkailijoiden lähettämisen keskeinen tarkoitus on edistää, rauhaa, yhdenvertaisuutta ja kestävä kehitystä operaatioissa, sihteeristöissä ja vaalitarkkailumissioissa tehtävän työn kautta.

Siviilikriisinhallintaoperaatiot tukevat ja edistävät erityisesti rauhaa, oikeudenmukaisuutta ja hyvää hallintoa, eli Agenda 2030:n tavoitetta 16. Vaalitarkkailumissioilla puolestaan edistetään keskeisesti tavoitetta 10, eli vähennetään eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä. Kriisinhallintakeskuksen lähettämänä työskenteli vuoden 2024 aikana jatkuvasti keskimäärin 134 siviilikriisinhallinnan asiantuntijaa kansainvälisten organisaatioiden operaatioissa ja sihteeristöissä. Lisäksi Kriisinhallintakeskuksen kautta lähti 44 asiantuntijaa kansainvälisiin vaalitarkkailutehtäviin.

Kansainvälisiin tehtäviin lähetettyjen asiantuntijoiden tekemän työn lisäksi Kriisinhallintakeskus edistää ja huomioi hyvän hallinnon, rauhan ja oikeudenmukaisuuden periaatteet myös kotimaassa tehtävässä työssä: toimimme hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti vastuullisena työnantajana ja kestävä kehitys on niin kansainvälisen kuin kotimaan toimintamme läpileikkaava periaate. Vastuullisuus on määritetty yhdeksi arvoistamme Kriisinhallintakeskuksen strategiassa.

Hallinnonalan tavoite on ollut puolittaa hiilijalanjälki vuoden 2018 lähtötasosta vuoteen 2027 mennessä.

1.1 Siviilikriisinhallinnan toimintaympäristö

Vuonna 2024 siviilikriisinhallinnan mahdollisuuksiin edistää rauhaa, oikeudenmukaisuutta ja hyvää hallintoa vaikutti useilla alueilla vallitseva heikko turvallisuustilanne sekä haastava poliittinen tilanne, joka vaikuttaa operaatioiden toimintaan niin suoraan toimialueilla kuin välillisesti sen kautta, miten yksittäiset maat ja koko kansainvälinen yhteisö reagoivat konflikteihin eri alueilla. Esimerkiksi Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on edelleen vaikuttanut EUAM Ukraine -operaation

työskentelymahdollisuuksiin ja yhä jatkuva Gazan konflikti on puolestaan aiheuttanut haasteita Palestiinalaisalueilla toimivan EUPOL COPPS -operaation työhön.

Aseellisten konfliktien eskaloituminen edellä mainituilla alueilla on tarkoittanut, että siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden työn painopisteet ovat osittain siirtyneet hyvän hallinnon ja rauhan edistämisestä, ja näiden tehtävien rinnalle on lähetetty asiantuntijoita työskentelemään avointen, väkivaltaisten konfliktien siviiliväestöön kohdistuneiden negatiivisten vaikutusten torjumiseksi tai vähentämiseksi sekä mahdollisten ihmisoikeusloukkausten ja sotarikosten tutkinnaksi. Kriisinhallintakeskus lähetti 2024 rikostutkinnan ja oikeusalan asiantuntijoita muun muassa kansainvälisen rikostuomioistuim ICC:n palvelukseen sekä kriisialueilla jo toimivien EU-operaatioiden vahvistamiseksi. Rikostutkijoita toimii esimerkiksi Ukrainassa. Tehtävien toimialueet ovat aiempaa haastavampia, jolloin siviilikriisinhallinnan työ inhimillisen turvallisuuden ja kestävä kehityksen edistämiseksi on hidasta ja haasteellista.

2. Kriisinhallintakeskus CMC Finland

Kriisinhallintakeskus CMC Finland on vuonna 2007 perustettu sisäministeriön yhteydessä toimiva siviilikriisinhallinnan asiantuntijaorganisaatio. Kriisinhallintakeskuksen toimisto sijaitsee Helsingissä, ja keskuksessa työskenteli vuoden 2024 lopussa 26 työntekijää. Lakisääteisesti Kriisinhallintakeskus vastaa suomalaisten asiantuntijoiden kouluttamisesta, rekrytoinnista ja varustamisesta kansainvälisiin siviilikriisinhallinnan tehtäviin. Kriisinhallintakeskus vastaa myös kansainvälisiin vaalitarkkailutehtäviin valittavien asiantuntijoiden kouluttamisesta, rekrytoinnista ja lähettämisestä. Lisäksi Kriisinhallintakeskus tekee alan tutkimus- ja kehittämistyötä. Suomessa siviilikriisinhallintaan liittyviä asioita hoidetaan ulko- ja sisäministeriön yhteistyönä.

Vuonna 2024 Kriisinhallintakeskuksen lähettämänä työskenteli samanaikaisesti keskimäärin 134 asiantuntijaa EU:n, YK:n, Etyjin, Naton, Euroopan neuvoston tai muun kansainvälisen organisaation siviilikriisinhallintatehtävissä tarkkailu-, neuvonanto- ja koulutustoiminnassa poliisitoimen, oikeushallinnon, rajaturvallisuuden, tullihallinnon, rikosseuraamusalan, poliittisen analyysin, ihmisoikeuksien, rauhanvälityksen ja viestinnän tehtävissä erityisesti Euroopassa, Afrikassa ja Lähi-idässä.

Siviilikriisinhallinta-asiantuntijoiden lisäksi Kriisinhallintakeskus asettaa ehdolle ja lähettää sekä lyhyt- että pitkäaikaisia vaalitarkkailijoita Etyjin ja EU:n vaalitarkkailumissioille. Yhteensä 44 vaalitarkkailijaa lähti tehtäviin Kriisinhallintakeskuksen kautta vuonna 2024.

2.1. Vastuullisuuden johtaminen Kriisinhallintakeskuksessa

Kriisinhallintakeskus vastaa vastuullisuustyöstään sisäministeriölle voimassa olevan tulossopimuksen mukaisesti. Vuosien 2024–2028 tulossopimukseen sisältyivät kestävän kehityksen tavoitteista erityisesti sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen mm. kansallisten 1325- ja 2250-toimintaohjelmien sitoumusten toimeenpanon kautta.

Kriisinhallintakeskuksen kestävän kehityksen strategiassa (2021–2025) määritellään organisaatiolle keskeiset kestävän kehityksen tavoitteet ja painopisteet. Ulkopuolisista asiantuntijoista koostuva kestävän kehityksen ohjausryhmä tukee Kriisinhallintakeskusta kestävän kehityksen työssä. Kriisinhallintakeskus raportoi ohjausryhmälle vastuullisuustyönsä edistymisestä. Vuonna 2024 ryhmä kokoontui kolme kertaa.

Kaikki uudet työntekijät perehdytetään organisaation kestävän kehityksen teemoihin ja toimintaan ja henkilöstöä osallistetaan myös toiminnan kehittämiseen esim. työpajojen kautta. Kestävän kehityksen työn koordinointi kuului organisaatiossa tutkimus- ja kehittämisasiantuntijan tehtävänkuvaan vuonna 2024. Määräaikaista asiantuntijatehtävää ei jatkettu vuoden 2024 jälkeen säästötoimenpiteiden takia, joten vuoden 2024 lopussa suunniteltiin toimenpiteitä, joilla koordinaativastuuta hajautettiin laajemmin Kriisinhallintakeskuksen sisällä. Keskeisenä ratkaisuna on Keskukseen sisäisen kestävän kehityksen työryhmän toiminnan kehittäminen. Työryhmä edistää ja suunnittelee Kriisinhallintakeskuksen ja siviilikriisinhallinnan kestävän kehityksen toimintaa sekä seuraa asetettujen tavoitteiden edistymistä. Kestävän kehityksen toimia toteutetaan läpileikkaavasti organisaatiossa. Johdon päätöksiä vaativat asiat viedään työryhmästä Kriisinhallintakeskuksen johtoryhmän käsiteltäviksi.

2.2. Kriisinhallintakeskuksen vastuullisuustavoitteet

Siviilikriisinhallinnan ja vaalitarkkailun tavoitteena on tukea yhteiskuntien vakautta, oikeusvaltiota, vahvojen instituutioiden kehittymistä ja ihmisoikeuksien toteutumista. Siviilikriisinhallinnan keskeisin rooli on paikallisten valmiuksien kehittäminen yhteistyössä kumppanimaiden viranomaisten kanssa. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen sekä eriarvoisuuden vähentäminen maiden sisällä ja niiden välillä ovat myös siviilikriisinhallinnan kannalta tärkeitä tavoitteita. Vaalitarkkailulla puolestaan tuetaan vapaiden ja demokraattisten vaalien järjestämistä kohdemaissa.

Kriisinhallintakeskuksella on mahdollisuus vaikuttaa kestävään kehitykseen erityisesti asiantuntijoiden koulutusten ja rekrytoinnin kautta. Kriisinhallintakeskukselle omassa toiminnassaan ovat myös tärkeitä kestävät julkiset hankinnat, ilmastoteot sekä hyvän hallinnon periaatteiden noudattaminen kotimaassa.

Kriisinhallintakeskus on valinnut olennaisimmiksi Agenda 2030 –tavoiteohjelman (SDG) tavoitteikseen seuraavat:

- Sukupuolten tasa-arvo (SDG 5)
- Eriarvoisuuden vähentäminen maiden sisällä ja niiden välillä (SDG 10)
- Kestävä kuluttaminen (SDG 12)
- Ilmastoteot (SDG 13)
- Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto (SDG 16)
- Yhteistyö ja kumppanuudet (SDG 17).

3. Sukupuolten tasa-arvo

3.1. Naisten osallistuminen ja johtajuus kriisinhallinnassa

SDG alatavoite 5.5 Taata naisille täysivaltainen ja tehokas osallistuminen sekä yhtäläiset johtamismahdollisuudet kaikilla päätöksenteon tasoilla politiikassa, taloudessa ja julkisessa elämässä.

Kriisinhallintakeskus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja naisten osallistumista siviilikriisinhallintatehtäviin erityisesti asiantuntijoiden rekrytoinnilla ja koulutuksilla. Myös siviilikriisinhallintaorganisaatiot ja vaalitarkkailumissiot pyrkivät valtavirtaistamaan sukupuolinäkökulman kaikkeen toimintaansa.

Kriisinhallintakeskus tukee naisten hakeutumista ja rekrytoitumista siviilikriisinhallintatehtäviin monenlaisilla tavoilla läpileikkaavasti toiminnassaan. Sukupuoli- sekä Naiset, rauha ja turvallisuus -näkökulmat on sisällytetty kaikkeen Kriisinhallintakeskuksen tarjoamaan perus- ja syventävään koulutukseen. Seuraamme sukupuolijakaumaa sekä koulutuksissamme että rekrytoinneissamme. Pyrimme valitsemaan koulutuksiimme osallistujiksi suunnilleen yhtä paljon naisia ja miehiä aina kun se on mahdollista ja seuraamme tavoitteen toteutumista systemaattisesti.

Siviilikriisinhallinnan ja vaalitarkkailun rekrytoinneissa pyritään tavoitteellisesti saavuttamaan ja ylläpitämään naisten 50 % osuutta¹ lähetetyistä asiantuntijoista. Lisäksi pyritään lähettämään asiantuntijoita erityisesti sukupuoli-, SGBV- sekä naiset, rauha ja turvallisuus -näkökulmia edistäviin tehtäviin. Tilastoimme ja seuraamme lähetettyjen asiantuntijoiden sukupuolijakaumaa kuukausittain julkaistavassa siviilikriisinhallinnan [asiantuntijakartassa](#) sekä vuoden mittaan päivitettävässä [vaalitarkkailukartassa](#). Kriisinhallintakeskus seuraa myös erikseen niiden asiantuntijoiden määrää,

¹ Kriisinhallinnan parlamentaarisen komitean (2021) suositus tavoite 50/50 naisia ja miehiä.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162943>

joiden tehtäväkuva painottuu YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 (Naiset, rauha, turvallisuus) toimeenpanoon. Suomen määrällinen tavoite tasa-arvoa edistäville tehtäville on kymmenen tehtävää samanaikaisesti.

3.2. Esimerkkejä naisten ja miesten osallistumisesta

Vuonna 2024 Kriisinhallintakeskuksen siviilikriisinhallintatehtäviin lähettämistä asiantuntijoista keskimäärin 37 prosenttia oli naisia, naisten osuuden vaihdellessa 36 ja 39 prosentin välillä vuoden aikana. Vaalitarkkailijoista 52 prosenttia oli naisia.

Vuoden 2024 aikana suomalaisia asiantuntijoita työskenteli yhteensä 18 siviilikriisinhallintatehtävässä, joiden päätavoite oli edistää tasa-arvoa tai Naiset, rauha ja turvallisuus –teemaa. Näistä henkilöistä 4 oli miehiä ja 14 naisia. Suomen tavoite 10 asiantuntijasta (samanaikaisesti) toteutui, sillä vuoden aikana vähintään 10 asiantuntijaa työskenteli teeman parissa samanaikaisesti jatkuvasti.

Kaikki Kriisinhallintakeskuksen peruskurssin käyneet asiantuntijat ovat saaneet koulutuksessa valmiudet ja työkaluja edistää sukupuolten tasa-arvoa siviilikriisinhallintatehtävissä. Peruskurssilla ja erityisesti korkean riskin alueilla vaadittavan Hostile Environment Awareness Training (HEAT) -koulutuksen osana toteutettavissa kenttäharjoituksissa kurssilaisia ohjataan oivaltamaan tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä ja epäkohtia. Sukupuolinäkökulma huomioidaan läpileikkaavasti myös lyhytaikaisten vaalitarkkailijoiden peruskurssilla.

Vuonna 2024 kaikkien CMC:n järjestämien kurssien osallistujista naisia oli 42 prosenttia. Siviilikriisinhallinnan peruskurssille, jonka suorittamista suositellaan vahvasti ennen hakeutumista siviilikriisinhallintatehtäviin, osallistui 46 prosenttia naisia ja 54 prosenttia miehiä. Vaalitarkkailukurssille puolestaan osallistui puolet naisia ja puolet miehiä. Kurssien kouluttajista naisia oli 29 prosenttia.

Sekä peruskoulutuksessa että siviilikriisinhallintatehtäviin lähtevien perehdytyskoulutuksessa korostetaan nollatoleranssia suhtautumisessa seksuaaliseen ja sukupuolittuneeseen häirintään ja väkivaltaan. Vuonna 2024 Kriisinhallintakeskuksen tietoon ei tullut asiantuntijoiden käytännesääntörikkomuksia. Asiantuntijoiden omia kokemuksia häirinnän ja epäasiallisen käytöksen kohtaamisesta siviilikriisinhallinta- tai vaalitarkkailutehtävän aikana seurataan Kriisinhallintakeskuksen palautejärjestelmän avulla. Kansainvälisiin siviilikriisinhallinnan ja vaalitarkkailun tehtäviin lähetettävät asiantuntijat ovat Kriisinhallintakeskuksen työntekijöitä ja he kuuluvat Kriisinhallintakeskuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman piiriin. Kriisinhallintakeskuksessa Suomessa työskentelevä henkilöstö puolestaan kuuluu sisäministeriön

suunnitelmien piiriin. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on edistää ja huolehtia kansainvälisissä tehtävissä palvelevien asiantuntijoiden hyvinvoinnista ja yhdenvertaisesta asemasta.

Vuoden 2024 aikana Kriisinhallintakeskus järjesti [seminaarin](#), jossa keskusteltiin muun muassa siitä, miten Naiset, rauha ja turvallisuus -agendan toimeenpanemisen avulla voidaan tukea paikallisia kansalaisjärjestöjä siviilikriisinhallinnassa. Viestinnässään Kriisinhallintakeskus jatkoi vuonna 2023 alkanutta Naiset, rauha ja turvallisuus -teemaista *Naisen paikka* –blogisarjaa, jolla tehdään näkyväksi naisten roolia siviilikriisinhallinnassa.

4. Eriarvoisuuden vähentäminen maiden sisällä ja niiden välillä

4.1. Yhdenvertaisuus ja yhteiskunnallinen osallistuminen

SDG alatavoite 10.2 Edistää vuoteen 2030 mennessä kaikkien sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallistumista ja kannustaa siihen iästä, sukupuolesta, vammaisuudesta, rodusta, etnisyydestä, alkuperästä, uskonnosta tai taloudellisesta tai muusta asemasta riippumatta.

Kriisinhallintakeskus vaikuttaa tavoitteeseen SDG 10 erityisesti asettamalla ehdolle ja lähettämällä asiantuntijoita Etyjin ja EU:n lyhyt- ja pitkäaikaisiin vaalitarkkailutehtäviin. Vaalitarkkailulla tuetaan demokratiakehitystä, ihmisoikeuksia ja tasavertaista osallistumista kohdemaissa.

4.2. Kansainvälinen vaalitarkkailu

Suomi on aktiivisesti mukana Euroopan unionin ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) vaalitarkkailutoiminnassa lähettämällä suomalaisia tarkkailijoita näiden järjestämiin vaalitarkkailumissioihin. Suomessa ulkoministeriö määrittelee, mihin operaatioihin vaalitarkkailijoita lähetetään. Ulkoministeriön päätöksen jälkeen Kriisinhallintakeskus asettaa asiantuntijoita ehdolle sekä EU:n että Etyjin (OSCE/ODIHR) vaalitarkkailumissioihin näiden järjestöjen valintakriteerien perusteella. Etyjin vaalitarkkailutehtävien osalta Kriisinhallintakeskus vastaa myös asiantuntijoiden lähettämisestä ja palvelussuhteesta.

Vuonna 2024 Kriisinhallintakeskus lähetti vaalitarkkailutehtäviin 44 henkilöä (M: 47,73 %; N: 52,27 %) ja he työskentelivät 12:ssa eri Etyjin ja EU:n vaalitarkkailumissiossa. Vastaanottavat organisaatiot painottavat, että jäsenmaiden tulee huomioida yhdenvertaisuusnäkökohdat asettaessaan henkilöitä ehdolle vaalitarkkailutehtäviin. Tehtäviin asetetaan ehdolle monipuolisesti eri ikäisiä ja erilaisista

taustoista tulevia henkilöitä. Itse vaalitarkkailutehtäviin sisältyy lisäksi olennaisesti erilaisten vähemmistöryhmien, kuten vammaisten henkilöiden tai etnisten vähemmistöjen osallistumismahdollisuuksien tarkkailu ja raportointi ehdokkaaksi pääsemisen kuin äänestämisenkin osalta.

Kriisinhallintakeskus vahvisti myös asiantuntijoiden vaalitarkkailuosaamista tarjoamalla vaalitarkkailukoulutusta lyhytaikaisista vaalitarkkailutehtävistä kiinnostuneille suomalaisille asiantuntijoille. Vuonna 2024 koulutukseen osallistui 20 henkilöä. Koulutus tarjosi osallistujille mahdollisuuden syventää tietämystään kansainvälisestä vaalitarkkailutoiminnasta sekä EU:n ja Etyjin vaalitarkkailun periaatteista ja käytännöistä.

4.3. Muita esimerkkejä eriarvoisuuden vähentämisestä

Eriarvoisuuden vähentämiseen vaikutettiin vaalitarkkailun lisäksi myös siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden rekrytoinnilla. Kriisinhallintakeskuksen lähettämät ihmisoikeusasiantuntijat vahvistivat siviilikriisinhallintaorganisaatioiden kyvykkyyttä edistää ihmisoikeusnäkökulman valtavirtaistamista operaation sisällä sekä toimialueillaan (esimerkiksi neljä ihmisoikeusneuvonantajaa ja yksi ihmisoikeuskouluttaja EU-operaatioissa).

Yhdenvertaisuusnäkökulma huomioidaan Kriisinhallintakeskuksessa myös kotimaan toiminnassa mm. asiantuntijoiden rekrytoinneissa. Tehtäviin asetetaan ehdolle sekä miehiä että naisia kiinnittäen huomiota vähemmistösukupuoleen tehtävälalla ikään, etniseen alkuperään, uskontoon tai muuhun taustaan katsomatta. Lisäksi asiantuntijarosterin moninaisuutta pyritään kasvattamaan valitsemalla koulutuksiin osallistujia laaja-alaisesti erilaisista asiantuntijaryhmistä ja taustoista.

5. Vastuullista kuluttamista

5.1. Vastuulliset ja kestävät julkiset hankinnat

SDG alatavoite 12.7 Edistää kestäviä julkisia hankintakäytäntöjä kansallisten lakien ja prioriteettien mukaisesti.

Priorisoimme hankintoja tehdessämme kestävyys- ja turvallisuusnäkökulmia ja noudatamme kaikissa hankinnoissa sisäministeriön kestävien hankintojen ohjeistusta sekä Kriisinhallintakeskuksen omaa hankintaohjetta, jossa on huomioitu erikseen kestävä kehitys hankintatoimessa. Materiaaliset hankinnat ovat esimerkiksi siviilikriisinhallinta-asiantuntijoiden

suoja- ja työvarusteita. Palveluhankinnoista voidaan mainita esimerkkinä koulutuspalvelut siviilikriisinhallinnan kursseille.

Kuljetuksissa huomioidaan päästönäkökohdat, ja esimerkiksi Euroopan sisällä varusteet pyritään kuljettamaan mieluummin vähäpäästöisemmällä maakuljetuksilla kuin lentäen. Asiantuntijan palatessa Suomeen komennuksen päätyttyä, myös varusteet yleensä palautetaan takaisin Suomeen ja käytetään uudelleen, tai mikäli ne eivät enää sovellu käyttöön, ne kierrätetään tai tuhotaan Suomessa asianmukaisesti.

Koulutustoiminnassa hyödynnetään tehtävistä palanneiden asiantuntijoiden käytöstä poistettuja varusteita, kypäriä, luotiliivejä, matkapuhelimia ja muita varusteita. Varusteita myös huolletaan ja korjataan, jotta niiden käyttöikä voidaan pidentää.

Myös koulutuspaikkojen valinnoissa ja majoituksessa sekä ruokailuissa huomioitiin kestävyysnäkökulma, kuten Green key -sertifiointi ja julkiset kulkuyhteydet mahdollisuuksien mukaan.

6. Ilmastoteot

6.1 Kriisinhallintakeskuksen hiilijalanjälkitavoite

SDG alatavoite: 13.2. Integroida ilmastonmuutosta koskevat toimenpiteet kansalliseen politiikkaan, strategioihin ja suunnitteluun.

Kriisinhallintakeskus on sitoutunut sisäministeriön hallinnonalan hiilijalanjälkitavoitteeseen eli pienentää hiilijalanjälkeä vuoden 2018 lähtötasosta 50 prosenttia vuoteen 2027 mennessä ja 75 prosenttia 2035 mennessä. Vuoden 2024 osalta sisäministeriön hallinnonalalla ei kuitenkaan tehty vuosittaista hiilidioksidipäästöjen laskentaa.

CMC kuitenkin seuraa virkamatkojen lentosegmenttien määrää. Siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden ja vaalitarkkailijoiden lennot toimialueille katetaan ulkoministeriön määrärahoista eivätkä ne ole sisältyneet sisäministeriön hallinnonalan hiilijalanjälkilaskentaan, mutta Kriisinhallintakeskus on seurannut myös näistä matkoista aiheutuvia päästöjä. Kriisinhallintakeskuksen hiilijalanjälki käsitellään tarkemmin raportin kohdassa 9.

6.2. Ilmastokestävä toimintamme Suomessa

Koulutustoiminnassa pyrittiin vähentämään päästöjä ja polttoaineen kulutusta vuokraamalla mahdollisuuksien mukaan hybridiautoja koulutuksiin. Kaikki lähtevien asiantuntijoiden ja vaalitarkkailijoiden pre-deployment -koulutukset järjestettiin etäyhteyksin, samoin kuin vaalitarkkailijoiden missiokohtaiset palautetilaisuudet. Myös lähes kaikki työnantajan huolenpitovelvollisuuteen liittyvät asiantuntijatapaamiset operaatioissa työskentelevien asiantuntijoiden kanssa pidettiin etäyhteyksin. Lisäksi yksi kotitutuneiden asiantuntijoiden palautetilaisuuksista järjestettiin etänä. Läsnetilaisuutena järjestettyjen palautetilaisuuksien osalta asiantuntijoita kannustettiin matkustamaan tilaisuuteen lähtökohtaisesti julkisilla korvaamalla matkakustannukset julkisen liikenteen kustannusten mukaisesti. Kriisinhallintakeskuksen järjestämien tilaisuuksien osalta on linjattu, että tarjoiluissa suositetaan ilmastoystävällisiä vaihtoehtoja ja kasvisruokaa.

6.3. Ilmasto- ja ympäristöturvallisuus siviilikriisinhallinnassa

Vaikutimme myös kansainvälisesti ilmastoturvallisuuden huomioimiseen siviilikriisinhallinnassa tekemällä yhteistyötä eurooppalaisten sisäorganisaatioidemme kanssa. Jatkoimme vuonna 2022 aloitettua ilmastoturvallisuuden työpajasarjaa yhteistyössä ruotsalaisen Folke Bernadotte Academy (FBA), Tukholman rauhantutkimusinstituutin (SIPRI) ja saksalaisen Centre for International Peace Operations (ZIF) -organisaation kanssa. Vuonna 2024 järjestimme yhteistyössä kaksi työpajaa rauhanoperaatioissa työskenteleville ilmastoasiantuntijoille. Työpajakeskusteluiden pohjalta tuotettiin tiivistelmät ja suosituksia, joita järjestäjät ja osallistujat voivat hyödyntää ja työstää eteenpäin työssään.

Suomessa Kriisinhallintakeskus kehitti hallinnonalan ilmastoturvallisuuden osaamista tilaamalla ja koordinoimalla tutkimus- ja kehittämishankkeen "[Sisäisen turvallisuuden osaamisen parantaminen ilmastonmuutoksessa – STOPPI](#)". Hankkeen toteutti Sweco. Hanke tuotti analyysityökalun, jonka käyttöönottoa valmistellaan sisäasianhallinnon ilmatoriskien ennakoimiseksi. Hankkeessa vaikutettiin myös hallinnonalan valmiutta vastata tulevaisuuden ilmatoriskeihin kehittämällä henkilökunnan osaamista työpajoissa ja asiantuntijaluennoilla.

Lisäksi kotimaassa Kriisinhallintakeskus vaikutti ilmasto- ja ympäristöturvallisuuden osaamiseen ja yhteistyöhön järjestämällä "Kriisinhallinta ympäristökriisien maailmassa" -keskustelutilaisuuden yhteistyössä WWF Suomen ja Ulkopoliittisen instituutin kanssa KRIHA NYT –tapahtumassa. Keskustelun pohjalta tuotetussa [uutisessa](#) nostettiin esiin keinoja, kuten kokonaisturvallisuusajattelun painottaminen, joilla Suomi voi edistää ilmasto- ja ympäristöturvallisuuden huomiointia maailmalla.

7. Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto

7.1 Siviilikriisinhallinta vahvistaa rauhaa, oikeudenmukaisuutta ja hyvää hallintoa

SDG alatavoite 16.a Vahvistaa tärkeimpiä kansallisia instituutioita esimerkiksi kansainvälisen yhteistyön avulla, jotta väkivallan ehkäisemiseen ja terrorismin sekä rikollisuuden torjumiseen tarvittavia valmiuksia voidaan kehittää kaikilla tasoilla, erityisesti kehitysmaissa.

Kriisinhallintakeskus vastaa kansainvälisiin siviilikriisinhallintatehtäviin lähetettävien asiantuntijoiden koulutuksesta, rekrytoinnista ja varustamisesta. Lisäksi teemme alan tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Kriisinhallintakeskuksen lähettämät asiantuntijat työskentelevät EU:n, YK:n, Etyjin, Naton, Euroopan neuvoston ja muiden kansainvälisten organisaatioiden siviilikriisinhallintatehtävissä. Tehtävät olivat tarkkailu-, neuvonanto- ja koulutustehtäviä poliisitoimen, oikeushallinnon, rajaturvallisuuden, tullihallinnon, rikosseuraamusalan, poliittisen analyysin, ihmisoikeuksien ja viestinnän alalla. Vuonna 2024 asiantuntijoita työskenteli 35 eri operaatiossa tai organisaatioiden päämajassa.

7.2. Vaikuttavaa siviilikriisinhallintaa

Suomen siviilikriisinhallintaosallistumista seurataan muun muassa määrällisin mittarein. Vuonna 2024 lähetettyjä asiantuntijoita oli samanaikaisesti keskimäärin 134 henkilöä.

Kansainväliseen siviilikriisinhallintaan osallistumisen vaikuttavuuden arvioinnin kehittämistyötä on tehty Kriisinhallintakeskuksessa jo useiden vuosien ajan. Siviilikriisinhallintatehtävien vaikuttavuudesta on kerätty tietoa esimerkiksi tehtävistä palanneiden asiantuntijoiden teemakeskusteluissa Kriisinhallintakeskuksen järjestämissä palautetilaisuuksissa. Vuonna 2024 vaikuttamistyön kehittämistä vahvistettiin uudella poikkihallinnollisella valmistelijatason työryhmällä, jossa on edustajia Kriisinhallintakeskuksen lisäksi sisäministeriöstä, ulkoministeriöstä, puolustusministeriöstä sekä Puolustusvoimista. Työryhmän tarkoituksena on lisätä tiedonvaihtoa toimijoiden välillä ja tukea vaikuttavuustyötä niin sotilaallisen kuin siviilikriisinhallinnan saralla.

Kriisinhallintakeskuksen asiantuntijat kirjoittivat myös vaikuttavuutta käsittelevän vertaisarvioidun artikkelin, joka julkaistiin Kosmopolis-lehdessä: [Kriisinhallinnan vaikuttavuuden arviointi toimintana Suomessa](#).

7.3. Kansainvälinen tuki instituutioiden vahvistamiseksi

Useat siviilikriisinhallintatehtävät liittyvät kohdemaan instituutioiden tukemiseen rauhan, oikeudenmukaisuuden ja hyvän hallinnon kehittämiseksi. Kansainvälinen vaalitarkkailutoiminta puolestaan tukee vapaiden ja demokraattisten vaalien järjestämistä kohdemaissa.

Vuoden 2024 aikana Kriisinhallintakeskuksen lähettämänä työskenteli operaatioissa ja sihteeristöissä yhteensä 180 siviilikriisinhallinnan asiantuntijaa. Keskimäärin 134 asiantuntijaa palveli samanaikaisesti tehtävissä. EU:n ja Etyjin vaalitarkkailutehtäviin lähti Kriisinhallintakeskuksen kautta yhteensä 44 asiantuntijaa vuonna 2024.

Jokainen siviilikriisinhallintatehtävä edistää tavoitetta 16, mutta alatavoitteen 16 a. mukaisesti väkivallan ehkäisemiseen ja terrorismin sekä rikollisuuden torjumiseen tarvittavia valmiuksia kehitettiin etenkin poliisitaustaisissa tehtävissä. Samanaikaisesti tehtävissä palvelleista keskimäärin 134:stä asiantuntijasta 25 % oli poliisitaustaisia vuonna 2024.

7.4. Teeman edistäminen kotimaassa

Tavoitetta 16 edistetään asiantuntijoiden lähettämisen lisäksi monin tavoin Suomessa esimerkiksi kouluttamalla tulevia siviilikriisinhallinnan asiantuntijoita. Vuoden 2024 siviilikriisinhallinnan peruskurssille haki 249 henkilöä ja heistä kurseille valittiin 9 %. Peruskursseja järjestettiin 2024 vain yksi. Peruskurssin suorittaneista naisia oli 46 % ja miehiä 54 %. Peruskurssin lisäksi Kriisinhallintakeskus järjesti 8 omaa kurssia (Short-term observation, Mediation, ESDC PDT, ranskan ja venäjän kielen kielikurssit keväällä ja syksyllä, EUICM-kurssi yhteistyössä Fincentin kanssa sekä kaksi HEAT-kurssia) minkä lisäksi se lähetti asiantuntijoita kuudelle muiden tahojen järjestämälle syventävälle kurssille. Kaikkien kurssien osallistujista naisia oli yhteensä 43 % ja miehiä 57 %.

Teemaan on vaikutettu läpi vuoden viestimällä aktiivisesti Kriisinhallintakeskuksen verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavissa (Instagram, Facebook, X, LinkedIn).

Kriisinhallintakeskus edisti teemaa mm. fasilitoimalla keskusteluita rauhan, oikeudenmukaisuuden ja hyvän hallinnon teemoista myös erilaisissa yleisötilaisuuksissa. Kriisinhallintakeskus järjesti esimerkiksi Israel-Palestiina-konfliktia ja EU:n roolia käsitelleen paneelikeskustelun yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa ja julkaisi samaa teemaa käsittelevän julkaisun: [Rauhanrakentaja, sivustakatsoja vai osasyylinen? EU:n siviilikriisinhallinta Palestiinalaisalueilla](#). Osallistuimme keskusteluihin myös siirtymäkauden oikeutta ja siviilikriisinhallintaa käsittelevällä julkaisulla: [Building states, building justice? Transitional justice in the context of civilian crisis management](#).

Kriisinhallintakeskus edistää osaltaan myös YK:n päätöslauselmien 1325 Naiset, rauha ja turvallisuus sekä 2250 Nuoret, rauha ja turvallisuus toteutumista Suomen toimintaohjelmia toimeenpanemalla. Vuonna 2023 alkanut ja 2024 loppuun saatetulla Naisen paikka –blogisarjalla nostettiin esiin naisten monipuolisia tehtäviä ja rooleja siviilikriisinhallinnassa. Vuonna 2024 julkaistuissa blogiteksteissä siviilikriisinhallinnan asiantuntijat kertoivat työstään ja havainnoistaan [EUCAP Sahel Niger](#) – sekä [EUAM Ukraine](#) -operaatioissa.

2250-toimintaohjelmaa on toteutettu esimerkiksi tukemalla mentorointiohjelmia sekä opiskelijaryhmien vierailuja, joissa vahvistettiin nuorten valmiuksia ja tietoa siviilikriisinhallinnasta sekä kestävästä rauhasta. Osana Nuoret, rauha ja turvallisuus -toimintaa Kriisinhallintakeskus aloitti loppuvuodesta vuoden kestävä ”Nuorten vuoro”-blogisarjan, joka tarjoaa tietoa Nuoret, rauha ja turvallisuus -agendasta ja sen yhteydestä siviilikriisinhallintaan. Kirjoituksissa esimerkiksi siviilikriisinhallinnan asiantuntijat jakavat kokemuksiaan työskentelystä paikallisten nuorten parissa operaatioalueilla, joista kirjoitus [EUAM Armenia -operaatiosta](#) julkaistiin vuonna 2024. Kriisinhallintakeskus edisti agendan tunnettua ja nuorten tietoutta siviilikriisinhallinnasta myös sosiaalisen median kampanjalla, joka alkoi joulukuussa 2024.

Omassa toiminnassaan Kriisinhallintakeskus toimi hyvän hallinnon periaatteiden mukaan. Laillisuusarvioinnissa ei tullut esiin huomautettavia asioita eikä Kriisinhallintakeskuksesta ollut myöskään tehty kanteluita viranomaisille.

8. Yhteistyö ja kumppanuus

8.1 Konfliktimaiden valmiuksien kehittäminen siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden tuella

SDG alatavoite 17.9 Tarjota kehitysmaille vahvistettua kansainvälistä apua tehokkaaseen ja kohdistettuun valmiuksien kehittämiseen, jotta kansallisia suunnitelmia kestävä kehityksen tavoitteiden toimeenpanemiseksi voidaan tukea esimerkiksi pohjois-etelä- ja etelä-etelä-akselilla tapahtuvan sekä kolmenvälisen yhteistyön kautta.

Siviilikriisinhallinnan asiantuntijoilla on operaation mandaatista riippuen usein mahdollisuus suoraan yhteistyöhön kohdemaan viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Neuvonta- ja mentorointitehtävissä työskentelevät siviilikriisinhallinta-asiantuntijat voivat tukea paikallisia viranomaisia huomioimaan myös kestävä kehityksen tavoitteet paremmin omassa työssään. Esimerkiksi Naton Irakin operaatiossa (Nato Mission in Iraq) suomalaisen asiantuntijan tehtäviin

kuuluu neuvoa paikallista puolustusministeriötä maan Naiset, rauha ja turvallisuus toimintaohjelman suunnittelussa ja toimeenpanossa.

Paikallisia valmiuksia tuettiin myös tarjoamalla koulutuspalveluja. Kriisinhallintakeskus kutsui peruskurssilleen operaatioiden paikallista henkilökuntaa Georgiasta, Ukrainasta ja Somaliasta. Lisäksi osana EUCTI-hanketta Kriisinhallintakeskuksen asiantuntija kävi kouluttamassa Namibiassa Training of Trainers -kurssilla tammikuussa 2024.

Kriisinhallintakeskus osallistui myös kansainväliseen tutkimushankkeeseen ”Peacebuilding and Local Knowledge Network”, jossa kehitetään missioiden kykyä mm. arvioida ja lisätä paikallisen tiedon hyödyntämistä siviilikriisinhallintamissioissa, ja sitä kautta tukea paikallista omistajuutta. Hanke on vielä pilottivaiheessa.

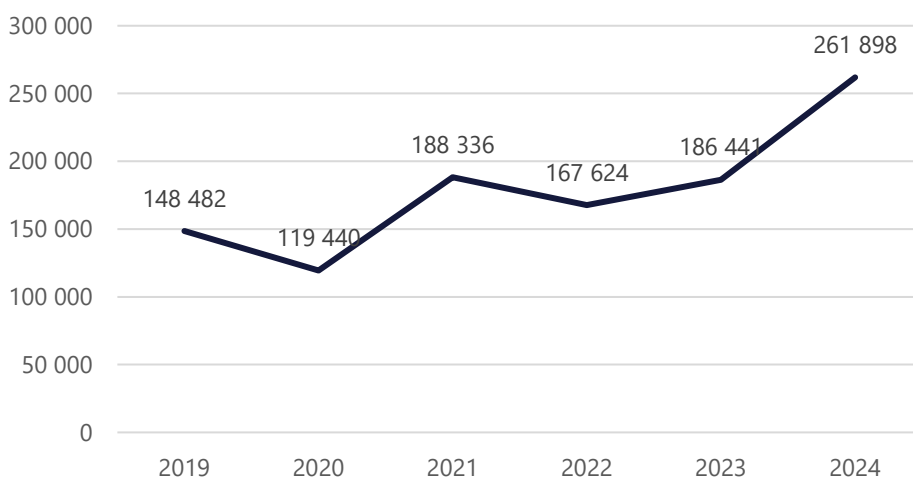
9. Kriisinhallintakeskuksen jalanjälki

9.1. Siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden lentopäästöt

Merkittävä osuus Kriisinhallintakeskuksen toiminnasta aiheutuvasta ilmastokuormituksesta syntyy operaatioihin osallistuvien asiantuntijoiden lennoista toimialueelle sekä huoltolennoista Suomeen. Vuonna 2024 asiantuntijoiden² lennoista toimialueille ja lakisääteisistä huoltolennoista kotimaahan syntyi hiilidioksidipäästöjä noin 262 tonnia, joka on 1,1 tonnia asiantuntijaa kohti. Vuonna 2023 vastaava luku oli 0,86 tonnia.³

² Kriisinhallintakeskus vastaa siviilikriisinhallinnan asiantuntijoiden ja Etyj-vaalitarkkailijoiden matkajärjestelyistä. EU järjestää itse EU-vaalitarkkailijoiden matkat.

³ Vuoden 2024 aikana palvelussuhteessa olleet siviilikriisinhallinnan asiantuntijat sekä Etyjn vaalitarkkailijat. EU kattaa EU-vaalitarkkailijoiden lentokulut. Päästöjen laskennassa on käytetty [DEFRA-metodologiaa](#).

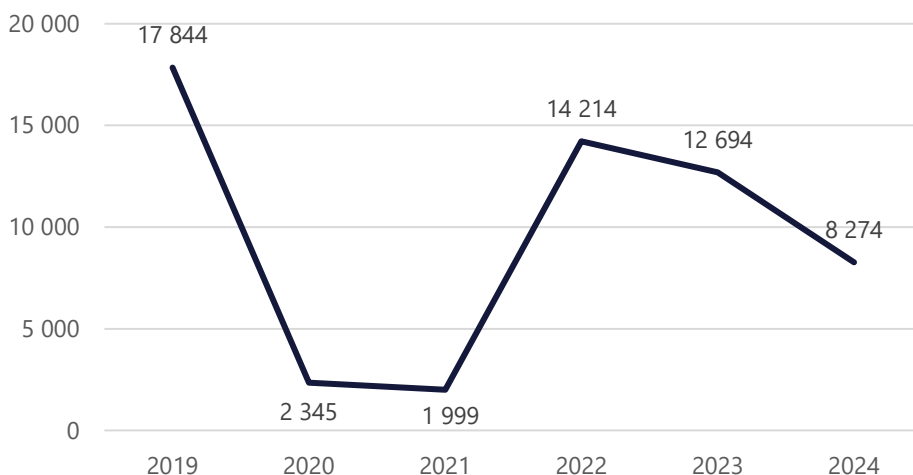
Asiantuntijoiden lennot CO₂, kg


Siviilikriisinhallinnan työn luonteen vuoksi lentojen vähentäminen ei ole asiantuntijoiden kohdalla mahdollista, ja asiantuntijoilla on lisäksi lakisääteinen oikeus kahteen edestakaiseen huoltolentoon toimialueelta Suomeen vuodessa. Kriisinhallintakeskuksella ei ole myöskään mahdollisuutta vaikuttaa toimialueiden sijaintiin. Monet kohteista vaativat myös välilaskuja Suomesta matkustettaessa. Lähtökohtaisesti lennoista tulee budjettisyistä valita edullisin. Mikäli edullisimmassa lentovaihtoehdossa on kuitenkin välilaskuja poikkeuksellisen paljon (esim. yli 3 Afrikan maihin lennettäessä), on asiantuntijan mahdollista valita suurempi lentoyhteys, jos sen hinta on korkeintaan 25 % korkeampi. On tärkeää kuitenkin huomioida, etteivät asiantuntijoiden lennot ole sisältyneet sisäministeriön hiilijalanjälkilaskentaan, sillä nämä kulut sisältyvät ulkoministeriön siviilikriisinhallintabudjettiin.

9.2. Kotimaan toiminnan hiilijalanjälkeä ei laskettu vuonna 2024

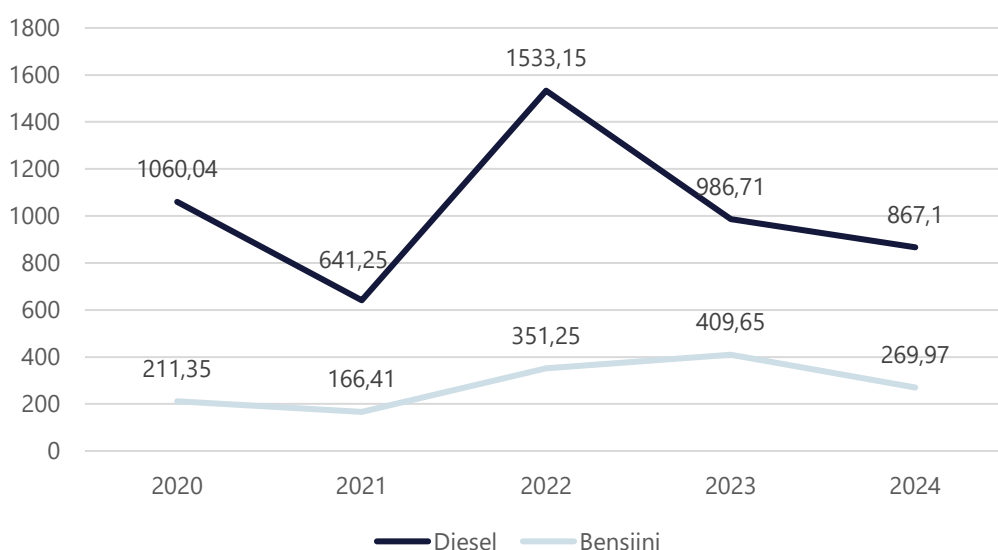
Kriisinhallintakeskuksen kotimaan toiminnasta ei ole saatavilla hiilijalanjälkitietoa vuodelta 2024, sillä edellisinä vuosina sisäministeriö on tehnyt koko hallinnonalan hiilijalanjälkilaskennan. Vuodelta 2024 laskentaa ei tehdä. Kriisinhallintakeskuksella ei ole resursseja tehdä omaa laskentaansa itsenäisesti, joten esimerkiksi tiloista ja hankituista palveluista, kuten IT-palvelut ja työterveyshuolto, aiheutuvia päästöjä ei voitu seurata. Seuraamme kuitenkin edelleen päästöjä henkilökunnan virkamatkojen osalta.

CMC henkilökunnan lennot CO₂, kg



Henkilökunnan virkamatkoja oli 58 lentosegmenttiä⁴ ja näistä syntyi hiilidioksidipäästöjä 8,3 tonnia kg. Vaikka matkojen määrä oli suunnilleen sama kuin edellisenä vuonna (60 lentosegmenttiä), laski hiilidioksidipäästöjen määrä selvästi (14 tonnia kg vuonna 2023) Tähän vaikuttanee mm. se, ettei vuonna 2024 tehty huolenpitovelvollisuusmatkaa Afrikan alueelle, kuten vuonna 2023. Virkamatkoja on vähennetty merkittävästi koronavuosia edeltäneestä ajasta, ja moniin kokouksiin osallistutaan etänä. Henkilökunnan kotimaan virkamatkustuksessa suositetaan ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja.

Koulutustoiminnan polttoaineen kulutus litroina



⁴ Lentosegmentti tarkoittaa yksittäistä osuutta lentomatkasta, joka kattaa matkan yhdeltä lentokentältä toiselle yhdellä lennolla.

Kriisinhallintakeskuksen koulutustoiminnan koulutuspaikat saattavat sijaita julkisten liikenneyhteysien saavuttamattomissa, minkä vuoksi näissä tapauksissa liikutaan vuokra-autoilla. Autoja vuokrattaessa pyritään suosimaan mahdollisuuksien mukaan hybridautoja. Kurssien määrä vaihtelee vuosittain, mikä voi selittää polttoaineen kulutuksen vaihtelua eri vuosien välillä.

10. Raportin laadintatapa

Raportoidut kestävän kehityksen tavoitteet ovat Kriisinhallintakeskuksen kestävän kehityksen strategiassa tunnistetut Agenda 2030:n tavoitteet. Raportin eri osien päivittämisestä vastasivat Kriisinhallintakeskuksen kestävän kehityksen työryhmän jäsenet. Raporttia varten koottiin tapausesimerkkejä keskusteluissa henkilökunnan kanssa. Lisäksi raportin laadintaan vaikuttivat Kriisinhallintakeskuksen vt-johtajan ja kestävän kehityksen ohjausryhmän kommentit.